

U c h w a ł a
Rady Gminy Psary
Nr XLVI/480/2014
z dnia 25.09.2014r.

w sprawie: uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Psarach na lata 2014-2020.

na podstawie: art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2013r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2013r. poz. 182 z późn. zm.)

Rada Gminy Psary

uchwała:

§ 1

Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2014-2020, która stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Psary.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jacek Kubica

Uzasadnienie

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2014-2020 została przygotowana celem określenia kierunków działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych w gminie Psary. Projekt uchwały został opublikowany w dniu 14.08.2014r. na stronie internetowej Urzędu Gminy Psary, w biuletynie informacji publicznej. Do niniejszej uchwały nie wpłynęły żadne uwagi, wnioski dotyczące projektu Strategii, które należało zgłaszać do 03.09.2014r.

W związku z powyższym w proponowanej treści zostanie ona przedłożona do podjęcia.

Załącznik Nr 1 do Uchwały
Rady Gminy Psary Nr XLVI/480/2014
z dnia 25.09.2014r.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2014-2020

Spis treści

	Str. nr
Wstęp	2
Rozdział I	3
1. Uwarunkowania prawne strategii	3
2. Charakterystyka gminy Psary	4
3. Diagnoza problemów społecznych	7
3.1. Długotrwała choroba i niepełnosprawność	10
3.2. Bezrobocie	11
3.3. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	12
4. Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych	14
5. Deficyty dawniej a dzisiaj	16
6. Analiza SWOT dominujących problemów społecznych	16
Rozdział II	21
1. Część prognozowa strategii	21
1.1. Misja	21
1.2. Związek misji z celami strategicznymi	21
1.3. Cele strategiczne, szczegółowe i kierunki działań	22
1.4. Wskaźniki monitoringu strategii	29
1.5. Ewaluacja strategii	29
1.6. Finansowanie strategii	30
Zakończenie	31
Spis tabel	33
Spis wykresów	33

Wstęp

Podstawę prawną do opracowania niniejszej strategii stanowi nadal art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. /Dz.U. z 2013r. poz.182 tekst jednolity z późniejszymi zmianami/, który mówi, iż do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zasadniczym celem Strategii jest określenie kierunków działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2014-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego jej mieszkańców w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem. Cele założone w proponowanej strategii są kompatybilne z celami strategicznymi określonymi w Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 - 2020, które zmierzają do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń przy jednoczesnym wykorzystaniu całego potencjału zarówno materialnego jak i ludzkiego. Odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która procentuje dla wszystkich mieszkańców. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększeniu aktywności społecznej, także w obszarze rynku pracy.

Strategia jest dokumentem planistycznym uwzględniającym programy pomocy społecznej i projekty już realizowane, oraz przewidziane w terminie późniejszym. Ma ona charakter otwarty, zawiera w sobie założenia ciągłego doskonalenia zawartych zapisów, terminów działań i sposobów realizacji celów, poprzez co stanowi podstawę skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej.

Rozdział I

1. Uwarunkowania prawne strategii

Podczas opracowywania niniejszej strategii opierano się na następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013r. poz. 182) – określająca zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2003r. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.) regulująca przyznawanie i wypłatę świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania i wypłaty tych świadczeń,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013r. poz. 135) – określająca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków; zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; zadania w zakresie postępowania adopcyjnego,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2011r. nr 149, poz. 887) – określająca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2012r. poz. 1356) – określająca m. in. zasady działania i kompetencje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, zasady sprzedaży napojów alkoholowych oraz postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012r. poz. 124) – określająca m.in. zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania

narkomanii, zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i określonych rozporządzeń,

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2013r. poz. 674) – określająca zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011r. Nr 127, poz. 721) – regulująca status prawny oraz prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2010r. nr 234, poz. 1536) – regulująca m.in. zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, funkcjonowania organizacji pożytku publicznego oraz warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.

2. Charakterystyka gminy Psary

Gmina Psary jest gminą wiejską, o powierzchni 4,570 ha, co stanowi 12,49% powierzchni powiatu będzińskiego. W skład gminy wchodzi 10 sołectw: Psary, Strzyżowice, Sarnów, Dąbie, Preczów, Gródków, Góra Siewierska, Gołusza, Brzękowice, Malinowice. Liczba mieszkańców stale wzrasta, co przedstawia Tabela Nr 1 z której wynika, że w okresie ostatnich 8 lat liczba zameldowanych mieszkańców naszej gminy wzrosła o 456 osób, zaś ogólna liczba mieszkańców wg danych z GUS (Tabela Nr 2) wzrosła o 552 osoby.

Tabela Nr 1 Liczba mieszkańców Gminy Psary w latach

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006	2009	2013
Liczba ludności w gminie Psary	tys.	11.086	11.267	11.542

Źródło: Urząd Gminy Psary

Równocześnie należy podkreślić, że jak pokazuje Tabela Nr 2 utrzymuje się stały wzrost liczby mieszkańców gminy Psary, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w powiecie będzińskim oraz województwie śląskim.

Tabela Nr 2 Liczba mieszkańców w latach

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006	2009	2013
Liczba ludności w gminie Psary	tys.	11.219	11.456	11.771
Liczba ludności w powiecie będzińskim	tys.	151.122	150.950	151.402
Liczba ludności w województwie śląskim	mln	4.676.983	4.640.725	4.606.387

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Natomiast struktura ludności gminy Psary ze względu na płeć przedstawia się następująco:

Tabela Nr 3 Struktura ludności ze względu na płeć (stan na 31 grudnia)

Podział mieszkańców ze względu na płeć	2006	2009	2013
kobiety	5756	5893	6033
mężczyźni	5330	5374	5509

Źródło: Urząd Gminy Psary

Jak wskazuje to powyższa tabela, na przełomie kilku ostatnich rośnie dysproporcja pomiędzy liczbą kobiet, a mężczyzn zamieszkujących gminę.

Tabela Nr 4 Wiek mieszkańców gminy Psary (stan na 31 grudnia)

Struktura ludności	2006		2009		2013	
	L.os.	%	L.os.	%	L.os.	%
Dzieci do lat 5	520	4,7	577	5,1	664	5,7
Dzieci od lat 6 do 17	1259	11,3	1194	10,6	1223	10,6
Młodzież 18 -20	387	3,5	378	3,4	324	2,8
Dorośli 21-40	3166	28,5	3263	29	3319	28,8
Dorośli 41-64	3977	36	4064	36	4173	36,2
Dorośli pow. 65 r.ż.	1777	16	1791	15,9	1839	15,9
Łączna liczba mieszkańców	11.086		11.267		11.542	

Źródło: Urząd Gminy Psary

Z powyższych danych wynika, że w naszej gminie w ostatnim okresie czasu utrzymuje się wzrost liczby dzieci do 5 roku życia oraz spadek liczby dzieci i młodzieży od 6 do 20 roku

życia. Natomiast zadowalający jest obecnie wskaźnik osób w wieku produkcyjnym który od dłuższego czasu utrzymuje się na stałym poziomie. Dla grupy wiekowej osób od 21 do 40 lat wynosi on 28,7 %, a dla pozostałej w wieku aktywności zawodowej od 41 do 65 lat wynosi 36%.

Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym spowodowany jest w znacznej mierze napływem ludności w wieku produkcyjnym z obszarów sąsiadujących miast na teren gminy Psary.

Pomoc społeczna stanowi istotną dziedzinę polityki społecznej państwa, mającą na celu umocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego osób i rodzin oraz udzielenia im pomocy w przypadku trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie przezwyciężyć przy wykorzystaniu własnych środków, możliwości i uprawnień. Obowiązek realizacji pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej w zakresie przewidzianym ustawą o pomocy społecznej.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że z świadczeń pomocy społecznej w 2013r. skorzystały 284 rodziny, w tym 667 osób, co stanowi 5,7% ogólnej liczby mieszkańców. Wskaźnik ten uległ zwiększeniu w 2013r. w stosunku do lat poprzednich np. w 2012 r. wyniósł 4,6%, co przedstawia Tabela Nr 5. Powodem wzrostu klientów korzystających z różnych form pomocy był kryzys gospodarczy w skutek którego wzrosło bezrobocie, zmalało zapotrzebowanie na usługi , pracę.

Tabela Nr 5 Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2006-2013

L.p.	Liczba rodzin i osób w rodzinie	Pomoc społeczna udzielana w latach							
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	Liczba rodzin	227	238	364	289	267	252	234	284
2	Liczba osób w rodzinie	605	628	877	644	621	548	521	667
3	% udział klientów do liczby mieszkańców Gminy Psary	5,4%	5,6%	7,8%	5,7%	5,4%	4,8%	4,6%	5,77%

Źródło: Sprawozdanie MP i PS.

W Ośrodku realizowane są od 2004r. świadczenia rodzinne, z których skorzystało w 2013r. – 435 rodzin, w tym 1305 osób, co stanowi 11,3% ogólnej liczby mieszkańców. Wskaźnik ten

sukcesywnie od 2004r. maleje, co przedstawia Tabela Nr 6, gdyż kryteria dochodowe uprawniające do tego typu wsparcia nieznacznie tylko wzrosły od 2004r.

Tabela Nr 6 Liczba osób i rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2004-2013

L.p.	Liczba rodzin i osób w rodzinie	Świadczenia rodzinne udzielane mieszkańcom Gminy Psary w latach							
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	Liczba rodzin	650	548	595	513	495	475	443	435
2	Liczba osób w rodzinie	2.116	1.810	ok. 1.785	ok. 1.539	ok. 1.485	ok. 1.425	ok. 1.329	ok. 1.305
3	% udział klientów do liczby mieszkańców Gminy Psary	19%	16,1%	15,9%	13,6%	13,1%	12,5%	11,6%	11,3%

Źródło: Sprawozdanie MP i PS.

Rzeczywista liczba osób korzystających z pomocy społecznej to 11,5% ogólnej liczby mieszkańców.

3. Diagnoza problemów społecznych

W gminie Psary możemy zaobserwować wiele problemów społecznych. Począwszy od ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, niewydolności opiekuńczo-wychowawczej w rodzinach, poprzez przemoc, alkoholizm, czyny przestępcze i inne, które dotyczą mniejszej liczby klientów. Jak widać jest to szeroki przekrój wszelkiego rodzaju problemów mających wpływ na dysfunkcje rodziny.

W strategii zajmujemy się rozwiązaniem tych najbardziej istotnych, uciążliwych dla większości mieszkańców problemów społecznych, z uwzględnieniem działań doraźnych wobec problemów rzadziej występujących.

Z danych statystycznych Ośrodka wynika, że w 2013r. do najczęściej występujących problemów społecznych należą: długotrwała i ciężka choroba - występująca w 146 rodzinach, bezrobocie – występujące w 118 rodzinach, niepełnosprawność – występująca w 94 rodzinach, oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wykazana w 63 rodzinach. Problemy te często nakładają się na siebie, co pogłębia zjawisko ubóstwa w 160 rodzinach i znacznie wpływa na dziedziczenie

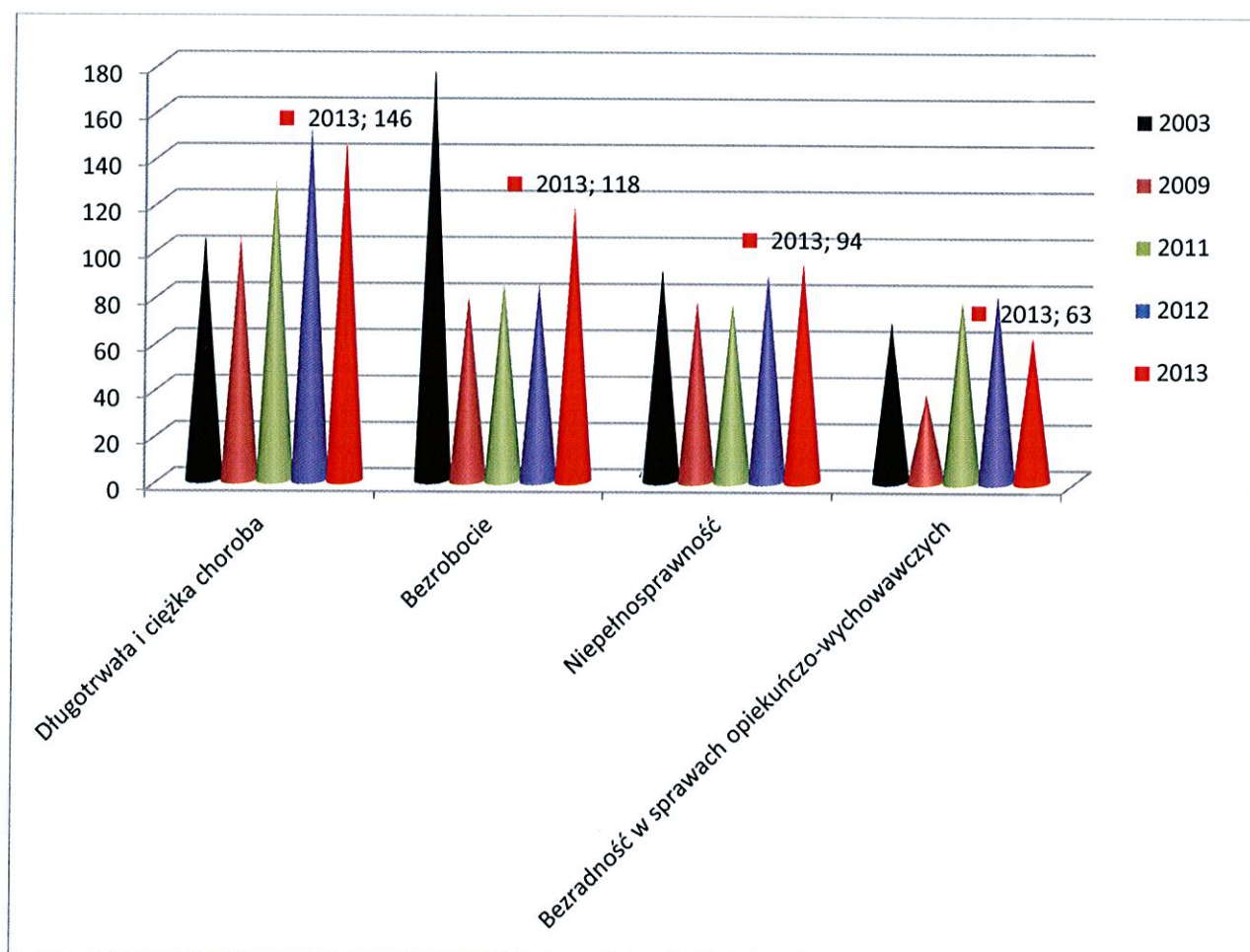

biedy, a przy braku kompleksowego wsparcia – utrwała patologie. Poniższa Tabela Nr 7 przedstawia dominujące problemy społeczne osób korzystających z pomocy społecznej na przełomie ostatnich 10-ciu lat.

Tabela Nr 7 Natężenie dominujących problemów społecznych w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

L.p.	Problemy społeczne	Liczba rodzin w poszczególnych latach				
		2003	2009	2011	2012	2013
1	Długotrwała i ciężka choroba	105	105	131	153	146
2	Bezrobocie	178	80	86	85	118
3	Niepełnosprawność	91	78	78	90	94
4	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	69	38	79	81	63

Źródło: Sprawozdanie MP i PS.

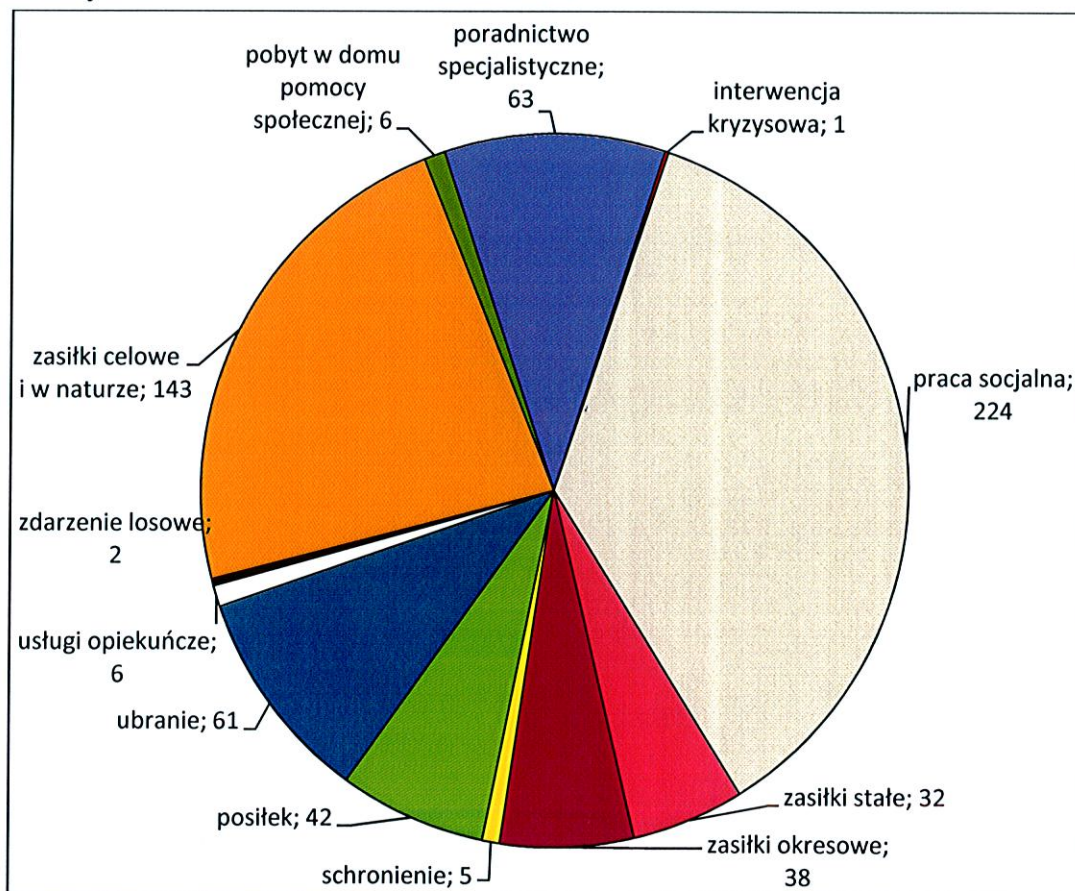
Wykres Nr 1 Natężenie dominujących problemów społecznych w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Problemy te długotrwale nie rozwiązywane potęgują zjawisko wykluczenia społecznego.

Do obszarów gminy Psary najbardziej zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego należy 77 rodzin z Sarnowa, 68 rodzin z Psar oraz 35 rodzin ze Strzyżowic.

W związku z występującymi problemami naszych mieszkańców, w 2013r. Ośrodek udzielił wsparcia w formach:

- zasiłki stałe	- 32 rodziny,
- zasiłki okresowe	- 38 rodzin,
- schronienie	- 5 rodzin,
- posiłek	- 42 rodziny,
- ubranie	- 61 rodzin,
- usługi opiekuńcze	- 6 rodzin,
- zdarzenie losowe	- 2 rodziny,
- zasiłki celowe i w naturze	- 143 rodziny
w tym specjalne celowe	- 36 rodzin,
- pobyt w domu pomocy społecznej	- 6 osób,
- poradnictwo specjalistyczne	- 63 rodziny,
- interwencja kryzysowa	- 1 rodzina,
- praca socjalna	- 224 rodzin.

Wykres Nr 2 Formy pomocy udzielane rodzinom przez Ośrodek Pomocy Społecznej w 2013r.

3.1. Długotrwała choroba i niepełnosprawność

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wykonywania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu w szczególności powodując niezdolność do pracy. Często przyczyną niepełnosprawności oprócz uszczerbku na zdrowiu w wyniku nieszczęśliwego wypadku lub wad wrodzonych jest nieodpowiednie leczenie lub brak leczenia w pierwszych etapach choroby. Lekceważenie objawów, zaniechanie działań profilaktycznych sprzyja powstawaniu niepełnosprawności.

Z danych Narodowego Spisu Ludności z 2011r. wynika, że w woj. śląskim na 1.727.586 gospodarstw, aż 458.633 przypada z osobami niepełnosprawnymi (w tym tylko z osobami niepełnosprawnymi 147.837 gospodarstw), tj. 26,55% ogólnej liczby gospodarstw.

Poniższa Tabela Nr 8 przedstawia podział gospodarstw z uwzględnieniem zjawiska niepełnosprawności, w rozbiciu na miasto, wieś i woj. śląskie.

Tabela Nr 8   Struktura zjawiska niepełnosprawności

L.p.	Teren	Liczba gospodarstw ogółem	W tym gospodarstwa	
			z osobą niepełnosprawną	tylko z osobami niepełnosprawnymi
1	woj. śląskie	1.727.586	458.633	147.837
2	miasto	1.412.783	376.075	129.284
3	wieś	314.803	82.558	18.553

Źródło: GUS: Narodowy Spis Ludności z 2011r.

Dane te wskazują, że uwzględniając liczbę ludności zamieszkującą miasta i wieś, liczba gospodarstw z osobami niepełnosprawnymi jest w nich na podobnym poziomie, tj. ponad 26%.

Natomiast z danych statystycznych tutejszego Ośrodka wynika, że liczba rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz długotrwale chorymi stale wzrasta, co powoduje, że w ostatnich latach znalazła się na pierwszym miejscu wśród przesłanek uprawniających do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. Podczas prac nad wcześniejszą Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2013 odnotowano, iż główną przyczyną ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej było wówczas bezrobocie.

Obecnie długotrwałe choroby stanowią najczęstsze przyczyny popadania w trudne sytuacje życiowe i ubóstwo. Przedstawia to zjawisko Tabela Nr 9.

Tabela Nr 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

L.p.	Przesłanka	Rok				
		2006	2009	2011	2012	2013
1	Długotrwała, ciężka choroba – niepełnosprawność	96	105	131	153	146
2	Ubóstwo	75	87	102	102	160

Źródło: sprawozdawczość własna MPiPS.

Powyższe dane nie przedstawiają rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych i chorych z terenu gminy, gdyż klientami Ośrodka są jedynie rodziny znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej. Tak więc należy domniemywać, że orientacyjna liczba osób niepełnosprawnych i chorych może być na poziomie województwa, tj. ponad 25% mieszkańców gminy.

3.2. Bezrobocie

Bezrobotnym jest osoba, która pozostaje bez zatrudnienia oraz nie wykonuje innej pracy zarobkowej, pozostaje w gotowości do podjęcia pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, jest zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania urzędzie pracy.

Poniższa Tabela Nr 10 przedstawia w jaki sposób zjawisko bezrobocia w gminie Psary zmieniało się na przestrzeni ostatnich 10 lat, w porównaniu z powiatem będzińskim, woj. śląskim i w kraju.

Tabela Nr 10 Struktura bezrobocia zarejestrowanego

Wyszczególnienie	2003	2006	2009	2013
Polska	3.175.674	2.309.410	1.892.680	2.157.883
woj. śląskie	325.516	229.819	168425	208.296
powiat będziński	13.101	10.090	6.573	8.264
Gmina Psary	830	638	402	553

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z analizy powyższej tabeli wynika, że zjawisko to wykazywało tendencje malejące w latach 2003-2009. Natomiast po roku 2009 nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych, co wiąże się z kryzysem ogólnosiwiatowym, który zaczął być odczuwalny w naszym kraju.

Natomiast struktura bezrobocia wg płci przedstawia się następująco.

Tabela Nr 11 Struktura bezrobocia wg płci

L.p.	Obszar	Rok							
		2003		2006		2009		2013	
		K	M	K	M	K	M	K	M
1	Polska	1.634.689	1.540.985	1.305.704	1.003.706	966.421	926.259	1.099.456	1.058.427
2	woj. śląskie	176.661	148.855	137.357	92.462	89.903	78.522	111.135	97.161
3	powiat będziński	7.158	5.943	5.949	4.141	3.502	3.071	4.433	3.831
4	Gmina Psary	430	400	379	259	209	193	291	262

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela wskazuje, iż zjawisko to miało tendencję malejącą do 2009r., natomiast w ostatnich latach znacznie wzrosła na skutek wcześniej wskazanego już kryzysu gospodarczego.

Bezrobocie szybko wpływa na zubożenie społeczeństwa. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się rodziny z dziećmi, o których szerzej będzie mowa w następnej części strategii. U rodziców rodzi się wówczas poczucie bezradności, stres i frustracja. W konsekwencji długotrwale utrzymujące się prowadzi do konfliktów, uzależnień, przemocy domowej, itp.

3.3. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin

Rodzina to naturalna i podstawowa komórka społeczna, składająca się z rodziców i dzieci. Podkreślić należy również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez które powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona podstawowe środowisko dzieci, umożliwiając rozwój biologiczny i psychospołeczny. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Największymi zagrożeniami tkwiącymi w samej rodzinie i niszczącymi ją są problemy zdrowotne ich członków, bezrobocie oraz bezradność

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Często oprócz wskazanych występuje jeszcze alkoholizm, przemoc oraz zaburzone relacje między jej członkami. Rodzina może pozornie funkcjonować prawidłowo, natomiast ukryta patologia skrywa się za pozorami sukcesów finansowych, kariery zawodowej rodziców lub zaspokojeniu wyrafinowanych potrzeb materialnych. Zapracowani rodzice nie są w stanie przekazać żadnych trwałych więzi. Nieprawidłowe relacje partnerskie, brak czasu dla dzieci, pęd za pieniędzmi, często mogą doprowadzić do rozpadu rodziny. Tutejszy Ośrodek obejmował wsparciem w 2013r. 63 rodziny w których zaobserwowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Strukturę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawia poniższa Tabela.

Tabela Nr 12 Struktura rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

L.p.	Struktura rodzin	2006		2009		2012		2013	
		Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób
1	Rodziny niewydolne wychowawczo z dziećmi	63	167	38	102	81	206	63	164
2	Rodziny niepełne	28	88	23	66	32	93	25	72
3	Rodziny wielodzietne	13	67	4	29	6	42	5	36
4	Rodziny emerytów i rencistów	52	118	35	91	34	64	21	48

Źródło: sprawozdawczość własna MP i PS

Z analizy danych dotyczących liczby rodzin niezaradnych oraz rodzin niepełnych wynika, że pomimo okresowych wahań obserwuje się na przełomie ostatnich 8 lat stale utrzymującą się ilość tych rodzin. Natomiast o ponad połowę zmniejszyła się liczba rodzin wielodzietnych, bo z 13 rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2006r. już w 2013r. korzysta tylko 5 rodzin.

W okresie obowiązywania Strategii do najczęstszych przyczyn powodujących dysfunkcjonalność i patologię w rodzinach oprócz omawianych już wcześniej problemów zdrowotnych i bezrobocia członków rodzin, należą jeszcze uzależnienia, np. alkoholizm i przemoc w rodzinie, które są przedstawione w kolejnej Tabeli nr 13.

Tabela Nr 13 Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej

L.p.	Dysfunkcja	2006		2009		2012		2013	
		Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób
1	Rodziny niewydolne wychowawczo	63	167	38	102	81	206	63	164
2	Przemoc w rodzinie	3	9	3	6	10	23	30	89
3	Alkoholizm	42	115	45	112	41	89	14	18

Źródło: sprawozdawczość własna MP i PS

4. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje zajmujące się na terenie Gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki publiczne, samorządowe jak i nie publiczne, np. stowarzyszenia. Część jednostek ma swoją siedzibę na terenie Gminy Psary, a część poza nią.

Tabela Nr 14 Instytucje oferujące pomoc i wsparcie dla mieszkańców Gminy Psary

L.p.	Obszary wsparcia	Adres
Pomoc społeczna		
1	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Szkolna 100 42-512 Psary
2	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. I. Krasickiego 17 42-500 Będzin
3	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Wiejska 104 Sarnów, 42-512 Psary
4	Dom Dziecka im. Dominika Savio	ul. Wiejska 104 Sarnów, 42-512 Psary
5	Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny	ul. I. Krasickiego 17 42-500 Będzin
6	Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Ostoja”	ul. Gen. W. Sikorskiego 5 41-253 Czeladź
7	Dom Pomocy Społecznej	ul. Mickiewicza 2 42-506 Będzin oraz inne w zależności od potrzeb

8	Sąd Rejonowy w Będzinie	ul. Sączewskiego 23 42-500 Będzin
9	Prokuratura Rejonowa	ul. Modrzejewska 73a 42-501 Będzin
10	Placówki oświaty i kultury z terenu Gminy	Gmina Psary
Rynek pracy i poradnictwo		
1	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Krasickiego 17A 42-500 Będzin
2	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Będzin	ul. 11 Listopada 42-500 Będzin
3	Punkt Konsultacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach	ul. Szkolna 100 42-512 Psary
Zdrowie		
1	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Będzinie	ul. Krasickiego 17 42-500 Będzin
2	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminne Centrum Medyczne Psary Sp. z o. o.	ul. Malinowicka 1 42-512 Psary
3	Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej	ul. Małachowskiego 12 42-500 Będzin ul. Szpitalna 40 41-250 Czeladź
4	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Pielęgnacyjno Opiekuńczy	ul. Szopena 7 42-575 Góra Siewierska
5	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Medyczno-Opiekuńczy Alicja Kluczna	ul. Kościuszki 27 41-30 Dąbrowa Górnicza
Bezpieczeństwo publiczne		
1	Komenda Powiatowa Policji w Będzinie	ul. Bema 1 42-500 Będzin
2	Komisariat Policji w Wojkowicach	ul. Sobieskiego 125 42-580 Wojkowice
3	Urząd Gminy Psary	ul. Malinowicka 4 42-512 Psary
4	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy	ul. Szkolna 100 42-512 Psary
5	Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Szkolna 100 42-512 Psary
6	Stowarzyszenie Krzewienia Trzeźwościowe w Rodzinie KA Afirmacja	ul. Szkolna 100 42-512 Psary
7	Grupa „Pierwszy Krok”	ul. Szkolna 100 42-512 Psary

5. Deficyty dawniej a dzisiaj

Deficyty czyli braki, które występowały w okresie obowiązywania wcześniejszej strategii tj. 2006-2013 dzięki współpracy różnych instytucji w dużej części zostały zniwelowane, np. wykazany we wcześniejszej Strategii problem braku lokali socjalnych został rozwiązany poprzez przygotowanie 3 pomieszczeń socjalnych dla osób będących w trudnej sytuacji materialno-bytowej. Również problem niewystarczającej kadry Ośrodka do realizowanych zadań jak i niewystarczająca baza lokalowa Ośrodka Pomocy Społecznej uległa poprawie poprzez zatrudnienie w ramach środków EFS dodatkowego pracownika socjalnego jak i przeniesienia w 2006r. siedziby Ośrodka do wyremontowanego budynku.

Nadal jednak obserwuje się deficyty w zakresie:

- znikomej liczby organizacji pozarządowych realizujących zadania w obszarze pomocy społecznej,
- długie oczekiwanie na regulacje prawne w sprawach rodzinnych prowadzone przez sądy,
- wzrastających kosztów realizacji nowych zadań (dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej),
- wspieranie rozwoju społecznego obywateli,
- brak usług społecznych na rzecz osób starszych,
- brak pomysłu na aktywizację osób starszych i młodzieży,
- bariery architektoniczne uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym swobodne korzystanie z placówek publicznych.

6. Analiza SWOT dominujących problemów społecznych

Analiza SWOT jako najbardziej rozpowszechniony sposób analizy strategicznej obejmuje najważniejsze zjawiska społeczne w gminie i w jej otoczeniu. Nazwa metody jest akronimem słów *strengths* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), *threats* (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu).

Rozpoznanie i ocena zagrożeń oraz szans wynikających z otoczenia, jak również z potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Wyniki analiz mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń wskazanych w problemach społecznych i polityce społecznej, ujęte zostały w następującym zakresie tematycznym:

1. Demografia.
2. Sytuacja osób niepełnosprawnych.

3. Sytuacja na rynku pracy.
4. Sytuacja rodziny i dziecka.

Analiza SWOT stanowi podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

1. Demografia

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stale rosnąca liczba mieszkańców Gminy Psary. 2. Wzrost liczby dzieci do 5 r. ż. 3. Wysoki procent mieszkańców w wieku produkcyjnym. 4. Dostrzeganie przez władze gminy problematyki związanej ze starzeniem się mieszkańców gminy i chęć podejmowania działań o charakterze wspierającym. 5. Wydłużenie czasu trwania życia. 6. Rosnące poczucie tożsamości i aktywności społecznej wśród mieszkańców Gminy Psary. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbliżający się niż demograficzny – starzenie się społeczeństwa. 2. Niski poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. 3. Niewystarczająca liczba instytucji wspierających seniorów. 4. Niewystarczający system poradnictwa geriatrycznego.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwości pozyskania krajowych i zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów społecznych. 2. Bliskość dużych aglomeracji i dobra komunikacja. 3. Efektywna współpraca pomiędzy instytucjami i urzędami. 4. Powstanie nowych instytucji i stowarzyszeń. 5. Zwiększenie liczby programów profilaktycznych nakierowanych na różne grupy docelowe. 6. Rozwój doskonalenia zawodowego kadr służb pomocy społecznej w kierunku gerontologii. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost liczby rodzin przewidzianych do objęcia pomocą społeczną i opieką zdrowotną. 2. Zbiurokratyzowany system udzielania świadczeń. 3. Skomplikowane i długie procedury pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. 4. Trudności w interpretacji przepisów prawnych, częste zmiany prawa i niespójność przepisów dotyczących polityki społecznej. 5. Obciążenie kadry pomocy społecznej zbyt dużą liczbą zadań powodujące słabą efektywność pracy socjalnej i wypalenie zawodowe. 6. Obniżenie wartości moralnych i prorodzinnych. 7. Malejący przyrost naturalny. 8. Utrwalenie się braku szans i perspektyw dla młodego pokolenia. 9. Wzrastający konsumpcjonizm, pogłębiające się zróżnicowanie poziomu życia.

	<p>10. Niewydolność systemu opieki zdrowotnej.</p> <p>11. Wzrastająca liczba wykroczeń, kradzieży, rozbojów w miejscach publicznych.</p>
--	--

2. Sytuacja osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.

Silne strony	Słabe strony
<p>1. Funkcjonująca „Nadzieja” – grupa wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.</p> <p>2. Udział dzieci i osób niepełnosprawnych w wyjściach integracyjnych, wycieczkach, programach profilaktycznych i innych.</p> <p>3. Wzrost świadomości społecznej związanej z potrzebami osób niepełnosprawnych.</p> <p>4. Funkcjonowanie na terenie naszego powiatu Domu Pomocy Społecznej dla psychicznie chorych i dziennego środowiskowego Domu Samopomocy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej.</p> <p>5. Zapewnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usług opiekuńczych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, - pobytu w domach pomocy społecznej, - placówkach, zakładach opiekuńczo-pielęgniacyjnych, opiekuńczo-rehabilitacyjnych, szpitalach i innych. <p>6. Zapewnienie przez Urząd Gminy transportu dzieci do szkół poza terenem gminy.</p>	<p>1. Brak instytucji/punktu pośrednictwa pracy dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych.</p> <p>2. Ograniczenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych, wysokie zadłużenie szpitala powiatowego.</p> <p>3. Małe zatrudnienie osób z niepełnosprawnością.</p> <p>4. Brak asystentów rodziny dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych w porównaniu do poziomu wykształcenia ogółu społeczeństwa.</p> <p>6. Bariery architektoniczne występujące w instytucjach publicznych.</p> <p>7. Niewystarczające informacje na temat organizacji pozarządowych działających w obszarze zdrowia.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. Kampanie społeczne na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>2. Przyjazne ustawodawstwo sprzyjające rozwojowi aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>3. Malejąca ilość barier architektonicznych i urbanistycznych.</p> <p>4. Zwiększenie funduszy na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Realizacja programów samorządowych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>6. Możliwość pozyskania krajowych</p>	<p>1. Zbiurokratyzowany system udzielania świadczeń.</p> <p>2. Niewystarczające świadczenia pieniężne osób niepełnosprawnych wynikające z przepisów prawa.</p> <p>3. Brak stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>4. Niedoinformowanie o przysługujących świadczeniach pomocowych.</p> <p>5. Wysokie bezrobocie osób niepełnosprawnych.</p> <p>6. Bariery architektoniczne i komunikacyjne.</p>

<p>i zewnętrznych środków finansowych na realizację działań na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>7. Polityka państwa wzmacniająca rolę władz lokalnych w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>8. Zwiększenie się świadomości wśród osób niepełnosprawnych dotyczących tkwiących w nich możliwości działania w życiu społecznym i zawodowym.</p>	<p>7. Dyskryminacja społeczna osób niepełnosprawnych.</p> <p>8. Pogarszające się warunki funkcjonowania służby zdrowia i wzrost zadłużenia szpitala.</p>
---	--

3. Sytuacja na rynku pracy

Silne strony	Słabe strony
<p>1. Wysoki procent mieszkańców w wieku produkcyjnym.</p> <p>2. Korzystne usytuowanie gminy sprzyjające możliwości rozwoju przedsiębiorczości i nowym miejscom pracy.</p> <p>3. Różnorodność form wsparcia osób bezrobotnych: staże, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, i inne.</p>	<p>1. Zwiększające się bezrobocie.</p> <p>2. Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych.</p> <p>3. Słaby lokalny rynek pracy i niewiele ofert na rynku wewnętrznym.</p> <p>4. Nadal utrzymujące się zjawisko pracy w szarej strefie.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. Możliwość pozyskiwania krajowych i zewnętrznych środków finansowych na realizację działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób bezrobotnych.</p> <p>2. Ożywienie gospodarcze kraju, co spowoduje powstanie nowych miejsc pracy.</p>	<p>1. Wzrost liczby osób bezrobotnych powodujących dalsze ubożenie społeczeństwa.</p> <p>2. Niewystarczająca liczba ofert pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzrost patologii spowodowany brakiem pracy, środków do życia.</p> <p>3. Niski poziom zewnętrznych inwestycji gospodarczych na obszarze powiatu.</p> <p>4. Wysokie koszty zatrudniania pracowników.</p> <p>5. Emigracja zawodowa – nasilający się problem sieroctwa społecznego.</p> <p>6. Poszerzające się zjawisko pracy w szarej strefie.</p>

4. Sytuacja rodziny i dziecka

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tradycje regionalne, w tym zakorzeniona wartość rodziny. 2. Różnorodność form wsparcia, w tym: dożywianie dzieci, projekt z EFS, wsparcie asystenta rodziny, pomoc specjalistów, Karta Dużej Rodziny i inne. 3. Wzrost świadomości społecznej dotycząca przestępczego charakteru zjawiska przemocy domowej. 4. Realizacja założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Psary. 5. Bezpłatny dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trudności w godzeniu ról rodzicielskich i zawodowych. 2. Brak infrastruktury społecznej niezbędnej do łączenia aktywności zawodowej kobiet z obowiązkami rodzinnymi (żłobki, klubiki, świetlice). 3. Zanikająca rola „dziadków” w procesie wychowania. 4. Odkładanie decyzji o zawarciu związku małżeńskiego. 5. Wzrastające zgłoszenia przemocy domowej – Niebieska Karta. 6. Niewystarczająca oferta działań profilaktycznych skierowanych do rodziny jako całości – brak środków. 7. Brak działań w zakresie promowania zastępczego rodzicielstwa.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Programy profilaktyczne nakierowane na rodzinę. 2. Możliwość wprowadzenia nowych i kontynuowanie lokalnych i krajowych programów wspierających rodzinę, np. z zakresu dożywiania, Kart Dużej Rodziny, zespołu interdyscyplinarnego, wioski internetowej, itp. 3. Możliwość pozyskania krajowych i zewnętrznych środków finansowych na realizację działań na rzecz rodzin i dziecka. 4. Polityka państwa wzmacniająca rolę lokalnych władz w działaniach na rzecz rodziny i dziecka. 5. Rozwój rodzinnych form pomocy dziecku. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające wsparcie finansowe ze strony państwa. 2. Lansowanie w mediach modelu nietrwałego związku. 3. Rosnąca migracja zarobkowa poza granice województwa i kraju. 4. Długotrwałe bezrobocie pogłębiające dysfunkcjonalność rodzin. 5. Osłabienie więzi rodzinnych poprzez postępujące kulturowe lansowanie konsumpcyjnego stylu życia. 6. Deficyt mieszkaniowy. 7. Utrwalenie się braku szans i perspektyw dla młodego pokolenia. 8. Obniżenie wieku inicjacji alkoholowej oraz wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu. 9. Mała świadomość problemu przemocy w rodzinie, w szkołach, służbie zdrowia i innych instytucjach, odpowiedzialnych za reagowanie na to zjawisko.

Rozdział II

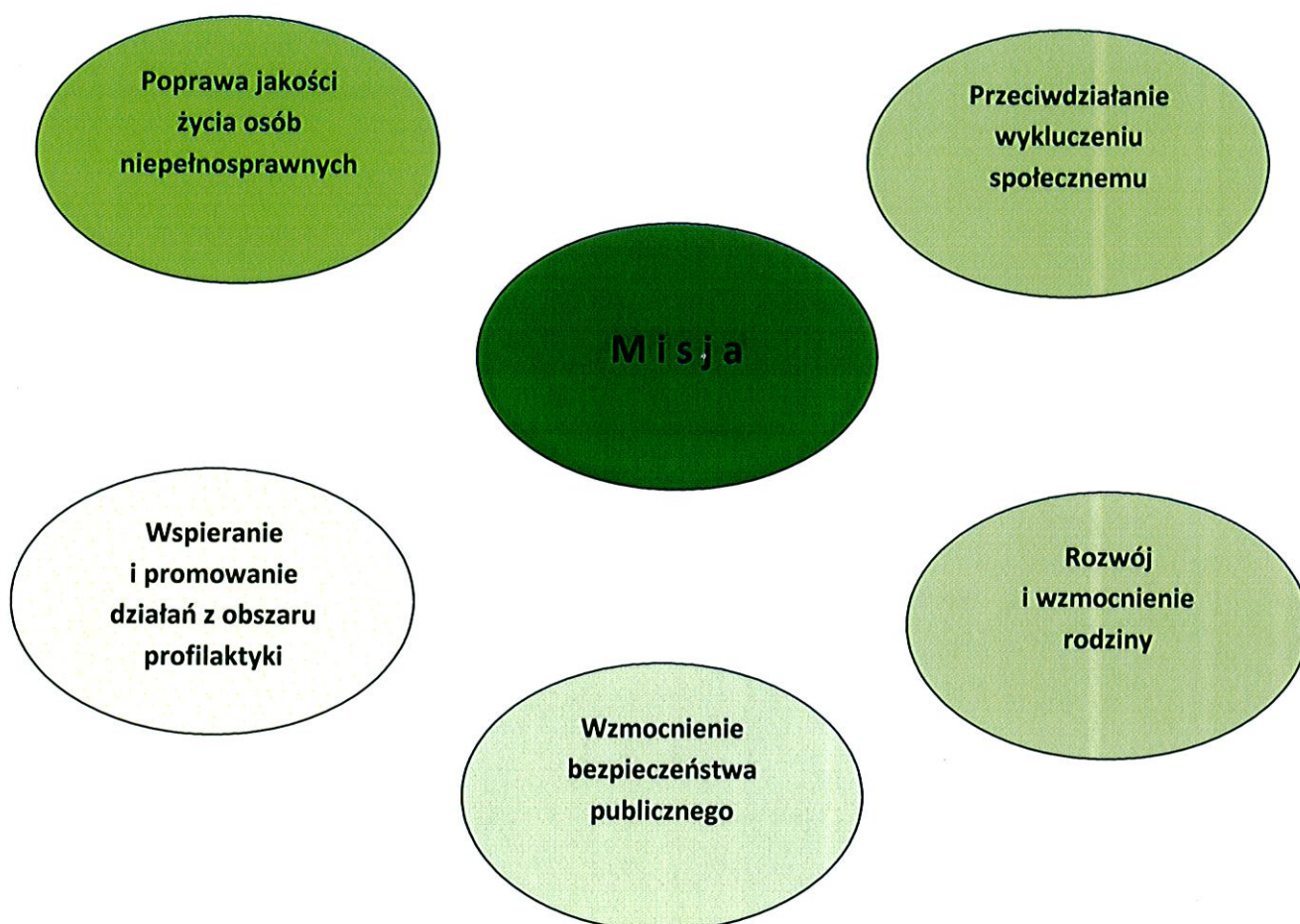
1. Część programowa

W tej części Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

1.1. Misja

Gmina Psary inwestuje w kapitał ludzki dając szansę rozwoju swoim mieszkańcom, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz dąży do wspierania rodzin.

1.2. Związek misji z celami strategicznymi

1.3. Cele strategiczne, szczegółowe i kierunki działań

Cel strategiczny I

Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Termin
Cel 1 Podnoszenie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności oraz uprawnień osób niepełnosprawnych	Diagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych i upowszechnianie informacji o prawach, formach pomocy skierowanych na osoby niepełnosprawne, długotrwale chore, za pośrednictwem ulotek, plakatów, strony internetowej gminy Psary.	2014-2020
	Wspieranie inicjatyw obywatelskich przez jednostki samorządowe w propagowaniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych np. poprzez bezpłatne użyczenie lokalu Grupie Wsparcia „Nadzieja” dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi lub poprzez organizowanie spotkań ze specjalistami.	
	Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, zabiegów rehabilitacyjnych, możliwości skorzystania ze wsparcia finansowego ze środków PEFRON na likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych i technicznych oraz dofinansowania na sprzęt ortopedyczny wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne, poprzez informowanie zainteresowanych i wskazywanie właściwych instytucji realizujących powyższe zadania.	
Cel 2 Stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych w życiu społecznym	Wspieranie w tworzeniu klubów integracji, świetlic integracyjnych, środowiskowych, organizacji pozarządowych, punktów pośrednictwa pracy, domów pomocy społecznej działających na rzecz osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.	2014-2020
	Przygotowanie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków	

	krajowych i Europejskiego Funduszu Społecznego aktywizujących i zachęcających do uczestnictwa w życiu społecznym osoby niepełnosprawne.	
	Włączenie osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych do udziału w organizowanych festynach, piknikach i spotkaniach okolicznościowych.	
	Zabezpieczenie środków pozyskanych z różnych źródeł na sfinansowanie rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.	

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Gmina Psary

Ośrodek Pomocy Społecznej

Grupa Wsparcia „Nadzieja”

Partnerzy: Instytucje samorządowe, rządowe, organizacje pozarządowe, sponsorzy i darczyńcy.

Cel strategiczny II

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Termin
Cel 1 Ograniczenie zjawiska ubóstwa jako głównego czynnika przyczyniającego się do wykluczenia społecznego	Udzielanie pomocy materialnej osobom w trudnej sytuacji bytowej.	2014-2020
	Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.	
	Tworzenie programów, warsztatów i innych form w zakresie umiejętności właściwego gospodarowania budżetem własnym: - prowadzenie gospodarstwa domowego, - treningu czystościowego i innego, wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	
	Inicjowanie zbiorów żywności i odzieży dla osób w trudnej sytuacji bytowej.	
	Współpraca z instytucjami i organizacjami charytatywnymi w zakresie wsparcia osób ubogich.	

Cel 2 Rozwój aktywnych form pomocy na rzecz osób bezrobotnych	Realizacja projektów współfinansowanych ze środków krajowych i EFS.	2014-2020
	Kontynuacja lokalnych programów: - prace społecznie użyteczne, - Klub Integracji Społecznej, - Wioska Internetowa, i innych.	
	Wsparcie przedsiębiorczości i samo zatrudnienia np. poprzez organizowanie warsztatów dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.	
	Rozszerzanie zakresu usług na Platformie Informacyjnej skierowanej do osób długotrwale bezrobotnych.	
	Poszerzenie współpracy jednostek pomocy społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i organizacji pozarządowych w celu upowszechnienia ofert pracy, pomocy w formie poradnictwa zawodowego, ofert szkoleń, kursów umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.	
	Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej do pracy z osobami zagrożonymi marginalizacją.	
Cel 3 Promocja zatrudnienia	Inicjowanie na lokalnym rynku pracy działań na rzecz zatrudnienia osób zarejestrowanych w PUP, np. punkt usług socjalnych.	2014-2020
	Wspieranie i promowanie pracodawców oferujących miejsca pracy poprzez system szkoleń, poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, ograniczenie liczby osób bezrobotnych poprzez promocję, aktywizację i podnoszenie poziomu wiedzy, kwalifikacji i umiejętności osób długotrwale bezrobotnych.	

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Gmina Psary

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach

Partnerzy: instytucje samorządowe, PUP, organizacje pozarządowe, pracodawcy.

Cel strategiczny III
Wzmocnienie rodziny

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Termin
Cel 1 Koordynacja działań diagnostycznych na rzecz rodzin	Diagnozowanie sytuacji dziecka i rodziny na terenie gminy.	2014-2020
	Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozy zagrożeń wychowawczych oraz potrzeb udzielania wsparcia dzieciom i młodzieży szkolnej.	
	Wdrażanie 3-letnich Gminnych Programów Wspierania Rodziny	
Cel 2 Wspieranie rodziny i dziecka w prawidłowym funkcjonowaniu	Planowanie i organizacja działań mających na celu promowanie i wzmacnianie roli rodziców naturalnych jako niezastąpionego, naturalnego środowiska rozwoju dziecka.	2014-2020
	Poszerzenie oferty dziennych form wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną w środowisku lokalnym, poprzez pikniki, wspólne wyjazdy integracyjne, wyjścia do kina, teatru, na basen, oraz stworzenie miejsc integrujących pokolenia, np. wnuków z dziadkami.	
	Tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego wspierającego rozwiązywanie problemów na rzecz dobra dziecka i rodziny	
	Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do zajęć pozalekcyjnych, edukacji informatycznej i zasobów Internetu.	
	Inicjowanie powstania, np. siłowni zewnętrznych, parków linearnych, kręgów ogniskowych, i rozwój już istniejących świetlic w celu organizowania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych.	
	Organizowanie pomocy psychologicznej dla rodziców i dzieci w zakresie: - odbudowy więzi wewnątrzrodzinnej, - właściwego wypełniania wzajemnych praw i obowiązków dnia codziennego.	

	Udrożnienie systemu powiatowo-gminnego w zakresie profilaktyki rozpadu rodziny i przemocy w rodzinie oraz wdrożenie działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy.	
	Zapewnienie możliwości rozwijania kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej i pedagogicznej, policji służby zdrowia.	

Odpowiedzialni:

Gmina Psary

Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: instytucje samorządowe, PUP, organizacje pozarządowe, pracodawcy, policja, służba zdrowia.

Cel strategiczny IV

Wspieranie i promowanie działań z obszaru profilaktyki

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Termin
Cel 1 Zapobieganie uzależnieniom i minimalizowanie skutków ich występowania	Wdrażanie Rocznego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.	2014-2020
	Rozwój pracy socjalnej poprzez budowanie międzyinstytucjonalnej koalicji na rzecz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.	
	Wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych w celu zmiany zachowań i postaw dzieci, młodzieży i rodziców wobec alkoholu, narkotyków, jedzenia, korzystania z nowych technologii, itp.	
	Organizowanie poradnictwa specjalistycznego dla rodziców dzieci nadmiernie korzystających z Internetu i gier komputerowych.	
	Rozpowszechnianie ulotek, plakatów, broszur dotyczących zjawiska przemocy domowej.	
	Przygotowanie kadr pracujących	

	z dziećmi i młodzieżą do profesjonalnej pracy z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu i środków psychotycznych.	
	Rozwój różnego rodzaju form zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży promujących postawy sprzyjające zdrowiu i zdrowemu stylowi życia, np. poprzez sport, turystykę, siłownię zewnętrzną, rozwój pasji, zainteresowań, hobby.	
Cel 2 Zapobieganie stosowania przemocy w rodzinie i minimalizowanie skutków jej występowania	Diagnozowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.	2014-2020
	Wdrażanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	
	Wspieranie działalności profilaktycznej środkami pozyskanymi również z innych źródeł przewidzianych przepisami prawa.	
	Minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zaspokojenie jej podstawowych potrzeb, np. pomoc finansowa, rzeczowa, usługowa, świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego, praca socjalna i inne.	
	Realizacja procedury Niebieskiej Karty.	
	Kierowanie sprawców przemocy do programów korekcyjno-edukacyjnych, izolacja sprawcy od rodziny.	
	Rozwój współpracy z instytucjami spoza gminy w zakresie poradnictwa specjalistycznego.	

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Gmina Psary

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach

Punkt Konsultacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach

Partnerzy: instytucje samorządowe, organizacje pozarządowe, policja, służba zdrowia, sądy, prokuratura.

Cel strategiczny V**Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego**

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Termin
Cel 1 Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy Psary	Integracja służb działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego celem ograniczenia zjawisk społecznie niepożądanych.	2014-2020
	Wspieranie działań społeczności lokalnej na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców.	
	Wprowadzenie nowych rozwiązań przez samorząd gminy mających na celu przyspieszenie interwencji właściwych służb w przypadkach wystąpienia np. czynów chuligańskich na placach zabaw, podczas meczy piłki nożnej itp. (monitoring, lokalne programy i konkursy).	
Cel 2 Profesjonalizacja służb społecznych	Wzmocnienie wizerunku pracownika socjalnego przez dokształcanie pracowników instytucji pomocy społecznej oraz wzmocnienie pracy socjalnej.	
	Projektowanie i wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz narzędzi służących podniesieniu jakości świadczonych usług społecznych.	
Cel 3 Społeczeństwo obywatelskie jako czynnik integracji lokalnej	Promocja i tworzenie warunków do współpracy z organizacjami pozarządowymi, środowiskami lokalnymi i samorządowymi, policją, służbą zdrowia na rzecz rozwoju bezpieczeństwa społecznego.	2014-2020
	Inspirowanie społeczności lokalnej gminy do tworzenia lokalnych systemów wsparcia w oparciu o ideę sąsiedzkiej pomocy.	
	Rozwój wolontariatu na rzecz różnych grup społecznych.	

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Gmina Psary

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach

Radni i sołtysi

Partnerzy: Instytucje samorządowe, lokalne organizacje pozarządowe, szkoły, policja, służba zdrowia, placówki oświaty i kultury.

1.4. Wskaźniki monitoringu stopnia realizacji strategii

Strategia monitorowana będzie corocznie w oparciu o założone wskaźniki monitoringu, ukierunkowujące proces rozwoju społecznego i kapitału ludzkiego.

Wskaźniki monitoringu:

- w obszarze dotyczącym ludności – np. przyrost naturalny, dochody na 1 osobę w gospodarstwach domowych, liczba klientów pomocy społecznej, powody korzystania z pomocy, formy udzielanej pomocy,
- w obszarze rynku pracy – np. liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych, w tym osób niepełnosprawnych, w tym liczba kobiet i liczba mężczyzn,
- w obszarze edukacji – liczba ludności z podziałem na wykształcenie,
- liczba programów i projektów będących narzędziami realizacji Strategii
- wskaźniki monitoringu określone w poszczególnych programach i projektach,
- ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację poszczególnych działań

Źródłem pozyskania danych do pomiaru wskaźnika będą:

- dane statystyczne gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, Urząd Gminy Psary, jednostki organizacyjne gminy,
- sprawozdania kierowane do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach,
- sprawozdania z realizacji poszczególnych programów i projektów.

1.5. Ewaluacja strategii

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, tj. 2014-2020 rokrocznie do końca marca Ośrodek Pomocy Społecznej wraz ze sprawozdaniem z działalności za poprzedni rok będzie sporządzać sprawozdania z realizacji poszczególnych programów i projektów oraz osiągniętych rezultatów. Każdy realizowany w gminie Psary projekt i program będzie mieć na celu rozwiązywanie problemów społecznych i będzie posiadał własny szczegółowy harmonogram realizacji i wskaźniki monitoringu w zakresie podejmowanych działań dla określonych grup społecznych. Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą ewaluacji strategii, ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań, określając poziom realizacji poszczególnych zadań. Ewaluacja jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowania form,

funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

1.6. Finansowanie strategii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 finansowana będzie z budżetu samorządu lokalnego oraz środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Osiągnięcie zakładanych rezultatów jest uzależnione od wielkości środków dostępnych na realizację wyznaczonych celów. Niewątpliwie ogromną szansą dla wszystkich podmiotów jest możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych, w tym z Unii Europejskiej.

Zakończenie

Proponowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2014-2020 stanowi cenne źródło informacji o mieszkańcach gminy oraz dominujących problemach społecznych.

Należą do nich:

- niepełnosprawność i długotrwała choroba,
- bezrobocie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Poprzednia Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2006-2013 wskazywała jako najbardziej uciążliwy problem społeczny bezrobocie, które dzięki wielu innowacyjnym działaniom znacznie zmniejszyło liczbę osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Były i są to programy i projekty nakierowane na aktywizację zawodową w efekcie której klienci Ośrodka znajdują pracę, usamodzielniając się.

Należą do nich:

- prace społecznie użyteczne,
- działalność Klubu Integracji Społecznej,
- realizacja projektu „Praca się opłaca”,
- działalność Wioski Internetowej.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2014-2020 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach, który posiada odpowiednie warunki kadrowe i techniczne do właściwej realizacji zadań związanych z wdrożeniem Strategii.

Realizacja Strategii nastąpi poprzez wdrażanie w kolejnych latach następujących programów i projektów:

1. Lokalnego programu organizowania prac społecznie użytecznych w gminie Psary.
2. Lokalnego programu „Klub Integracji Społecznej” w Psarach.
3. Rocznego gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
4. Rocznego gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy.

5. Lokalny program osłonowy w gminie Psary „Pomoc w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”.
6. Gminnego programu wspierania rodziny dla gminy Psary na lata 2012-2014.
7. Gminnego programu przeciwdziałania narkomanii w Psarach.
8. Rządowego programu dla rodzin wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 stanowi narzędzie, wykorzystywane w procesie pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Została ona przygotowana przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach w oparciu o rozeznane potrzeby, zebrane dokumenty, spostrzeżenia, uwagi zbierane zarówno w terenie przez pracowników socjalnych jak i podczas kontaktów z sołtysami, radnymi, przedstawicielami władzy samorządowej oraz we współpracy z różnymi instytucjami np. Główny Urząd Statystyczny, Powiatowy Urząd Pracy i inne. Tak wielostronnie zebrany materiał utwierdza w przekonaniu, że rozeznane problemy społeczne i potrzeby z nich wynikające są rzeczywiste i wiarygodne, tak więc uzasadnione do realizacji.

Spis Tabel:

	Str. nr
1. Tabela Nr 1 Liczba mieszkańców Gminy Psary w latach	4
2. Tabela Nr 2 Liczba mieszkańców w latach	5
3. Tabela Nr 3 Struktura ludności ze względu na płeć (stan na 31 grudnia)	5
4. Tabela Nr 4 Wiek mieszkańców gminy Psary (stan na 31 grudnia)	5
5. Tabela Nr 5 Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2006-2013	6
6. Tabela Nr 6 Liczba osób i rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2004-2013	7
7. Tabela Nr 7 Natężenie dominujących problemów społecznych w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	8
8. Tabela Nr 8 Struktura zjawiska niepełnosprawności	10
9. Tabela Nr 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	11
10. Tabela Nr 10 Struktura bezrobocia zarejestrowanego	11
11. Tabela Nr 11 Struktura bezrobocia wg płci	12
12. Tabela Nr 12 Struktura rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej..	13
13. Tabela Nr 13 Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	14
14. Tabela Nr 14 Instytucje oferujące pomoc i wsparcie dla mieszkańców Gminy Psary	14

Spis wykresów:

	Str. nr
1. Wykres Nr 1 Natężenie dominujących problemów społecznych w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	8
2. Wykres Nr 2 Formy pomocy udzielane rodzinom przez Ośrodek Pomocy Społecznej w 2013r.	9